

odškodnění. Jest proto také nerozhodno, že se teprve dopisem ze dne 20. března 1919 k nastoupení služby u žalované firmy hlásil, poněvadž toho dne lhůta k nastoupení této služby již dávno uplynula. Na amnestii presidenta republiky ze dne 22. července 1919 čís. 913 nemůže se žalobce odvolávat, poněvadž se tato týká trestního řízení a následků trestního odsouzení, pro soukromoprávní poměr obchodního zaměstnance k zaměstnavateli však nemá významu.

Čís. 949.

Ustanovení § 77 živn. řádu, že lhůta výpovědní jest 14 dní, nebylo-li nic jiného ujednáno, připouští nejen změnu lhůty výpovědní, nýbrž i vyloučení výpovědi dohodou stran.

Ustanovení to platí pro služební (pracovní) poměr dle řádu živnostenského přes donucovací předpis Šu 1164 obč. zák. (n. zn.).

(Rozh. ze dne 1. března 1921, Rv I 131/21.)

Žalobce byl zaměstnán jako zedník u žalovaného stavitele. Úmluvou, již v listopadu 1919 uzavřeli se žalovaným dělníci jeho a k níž i žalobce byl přistoupl, bylo mimo jiné stanoveno, že pracovní poměr může se každého času a každou stranou bez výpovědi libovolně zrušiti. Kolektivní smlouva, uzavřená dne 21. září 1919 v živnosti stavební mezi dělníky a zaměstnavateli ničeho o výpovědi nestanovila. Žalobce byl propuštěn dne 3. ledna 1920 a domáhal se po té, by mu byla vyplacena mzda za 14denní výpovědní lhůtu. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. **D u v o d y:** Úmluva z listopadu 1919 směřuje proti předpisům uvedeným v § 1154 b) a 1155 obč. zák. V uvážení okolností dlužno dle ustanovení §§ 914 obč. zák. a 915 míti za to, že žalovaný o své újmě a na svou škodu tyto odporující sobě i zákonu úmluvy uzavíral se žalující stranou; platí tudíž ustanovení obč. zák. v §§ 1154 b) obč. zák. a 77 živn. řádu o zákonné výpovědi; proto soud žalobní prosbě vyhověl. Námitka žalovaného, že jest v § 77 živnostenského řádu připuštěna smluvní volnost stran o výpovědi, jest sice pravdivá, leč v konkrétním případě se zřetelem na vyličené shora úvahy a okolnosti není závažnou, hledíc na předpisy občanského zákona. **O d v o l a c í** soud žalobu zamítl. **D u v o d y:** Soud odvolací jest toho názoru, že kolektivní smlouva nemá toho účinku, že by bylo zabráněno jednotlivému členu té které organizace uzavírat s jednotlivým členem organizace druhé, či s druhou smluvní stranou smlouvy kolektivní jinak než ustanovuje tato smlouva kolektivní, která jest smlouvou rázu soukromoprávního, ani žádným zákonem nejsou kolektivní smlouvy obdařeny zmíněným účinkem, pročez z případného ujednání proti smlouvě kolektivní ta která strana smluvní odpovídá toliko své organizaci. V případě tohoto sporu nelze také ujednání onomu odporovati případně se stancvíska § 879 obč. zák. nov. zn., poněvadž v ujednání sporném nelze shledati nic, co by se přičilo dobrému mravu, i kdyby odporovalo smlouvě kolektivní. Tím méně ale lze onomu ujednání odporovat, pakli ujednání to neruší smlouvu kolektivní (není contra kontrakt. collect.), nýbrž týká se toliko předmětu, o kterém smlouva kolektivní ničeho neobsahuje (praeter kontrakt coll.), a skutečně smlouva kolektivní

ze dne 21. září 1919 dle obsahu svého neustanovuje ničeho o výpovědi, jak také soudce první naznačil, a také ústřední svaz stavebních dělníků v dopise svém výslovně konstatuje, že onou smlouvou kolektivní ze dne 21. září 1919 o výpovědní lhůtě ničeho ujednáno nebylo. Žalobce domáhá se zaplacení mzdy připadající na lhůtu výpovědní, poněvadž byl propuštěn z práce bez výpovědi; nejde tu tedy o případy naznačené v §§ 1154 b) a 1155 obč. zák. nov. znění, jichž se soudce první a smlouva kolektivní z 21. září 1919 dovolávají, nýbrž o případ naznačený v §§ 1158 posl. odst. a 1159 b) obč. zák., kterážto ustanovení jakožto donucovací výslovně prohlášena dle § 1164 obč. zák. nov. znění, nelze smlouvou rušiti ani obmeziti; měl by tedy žalobce nárok na mzdu připadající na 14denní lhůtu výpovědní, a to dle § 1162 b) obč. zák. nov. znění beze vší srážky, avšak to ovšem jen tenkrát, kdyby případ ten posuzovati bylo dle občanského zákoníka, čemuž ale dle názoru soudu odvolacího tak není. Žalobce jest výpomocným dělníkem živnostenským ve stavební živnosti žalovaného po rozumu § 73 živn. řádu. Třetí dílčí novela k obč. zákoníku ustanovuje v § 153 odstavec druhý výslovně, že pokud ve zvláštních zákonných předpisech daných pro určité služební poměry nejsou obsažena ustanovení o služební smlouvě, buď užito § 150 zmíněné novely, kterýžto paragraf ustanovuje nové znění §§ 1151 až 1174 obč. zák., z čehož plyne, že tyto služební poměry posuzovati jest výhradně jen dle onoho zákonného předpisu zvláštního, jenž o nich pojednává a že tento zákonný předpis třetí novelou o obč. zákonu není ani změněn ani doplněn. Poměr žalujícího k žalovanému jest služební poměr, o němž jedná zvláštní zákon, totiž řád živnostenský, týž v § 77 určuje sice 14 denní lhůtu výpovědní, pakli účastníci nesmluvili jinak; připouští tedy živnostenský řád smluvené odchylky, a nejsou tyto smluvené odchylky podrobeny zákazu danému v § 1164 obč. zák. n. zn.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Neodůvodněna jest výtká, že věc po stránce právní odvolacím soudem nesprávně byla posouzena (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Není sporu o tom, že šlo o služební (pracovní) poměr dle živnostenského řádu. V § 77 živn. řádu stanoví se čtrnáctidenní lhůta výpovědní, není-li nic jiného ujednáno. Tím se připouští nejen smluvní prodloužení nebo zkrácení lhůty výpovědní, nýbrž i vyloučení výpovědní lhůty t. j. možnost zrušení pracovního poměru bez výpovědi. To bylo ve výnosu ministerstva obchodu ve shodě s ministerstvem vnitra ze dne 13. září 1889, čís. 36.074 sb. n. 295 pod 3 výslovně vytčeno, a tím směrem nese se též judikatura soudu živnostenských. Že pak jmenovitě v živnosti stavitelské okamžité propuštění jest možným a obvyklým, zjistil soud odvolací poukávav k odstavci III., 4 čís. 1 odborové smlouvy pro živnost stavitelskou, mistra zednického a tesařského pro okres Č. platné, mezi č-ským odborem svazu živností stavebních pro republiku Československou se strany jedné a odborovou radou pro jižní Čechy v Č. spolu s všeodborovou komisí strany čs. social. v Č. se strany druhé dne 5. května 1920 uzavřené, — dle něhož pracovní poměr může býti zrušen jak zaměstnavatelem, tak

i dělníkem v každý čas bez předchozí výpovědi a udání důvodu (z pravidla však, pokud poměry dovolí, v sobotu). Odpovídá to také plně povaze této živnosti, při které často povětrnostní poměry nutí k tomu, by veškerá práce ihned a na delší dobu byla zastavena. Mylný jest názor dovolatelův, že zmíněné ustanovení § 77 živn. ř. po novelisaci 26. hlavy II. dílu obecného zákoníka občanského neplatí, ježto prý § 1164 (n. zn.) nepřipouští změny neb obmezení práv zaměstnanců vyplývajících z ustanovení §§ 1159 až 1159 b). Dle § 153 třetí dílčí novely nejsou ustanovením § 150 (obsahujícím též §§ 1159 až 1164) dotčeny zvláštní předpisy zákonné, jež platí o určitých služebních poměrech, obzvláště předpisy živnostenského řádu, a má § 150 býti užito jen potud, pokud v těchto zvláštních předpisech nejsou obsažena ustanovení o služební smlouvě. Ježto však, jak výše vyloženo, v § 77 živn. řádu jest obsaženo ustanovení o tom, že výpověď může úmluvou stran býti vyloučena, v té příčině tedy není tu žádné mezery, dlužno prohlásiti, že při služebním (pracovním) poměru dle řádu živnostenského neplatí zásada v § 1164 obč. zák. vytčená, že ustanovení o lhůtách výpovědních jsou rázu donucovacího, jichž nelze změniti v neprospěch dělníka. A poněvadž jest zjištěno, že žalobce, znaje obsah úmluvy z listopadu 1919, podpisem svým přistoupil na její ustanovení, zejména na ustanovení, že pracovní poměr může se každého času a každou stranou bez výpovědi libovolně zrušiti, nemá žalobce, byv 3. ledna 1920 žalovaným bez výpovědi z práce propuštěn, žádného nároku, aby mu byla nahrazena mzda za nedodrženou čtrnáctidenní lhůtu výpovědní. Pokud se tkne námitky, že žalovaný vzhledem ke kolektivní smlouvě ze dne 21. září 1919 nebyl oprávněn, uzavírat se svými dělníky úmluvu o zrušení poměru pracovního bez výpovědi, nelze ovšem souhlasiti s názorem soudu odvolacího, že z případného jednání proti smlouvě kolektivní ta která strana smluvní toliko odpovídá své organizaci, dlužno spíše připustiti, že žalobce sám mohl by vůči žalovanému odvolati se na obsah oné smlouvy a odvoditi z ní ve svůj prospěch důsledky alespoň potud, že jakékoli jednání proti smlouvě příčí se dobrým mravům a proto dle § 879 obč. zák. jest neplatným. Ale námitka výše naznačená byla by odůvodněna jen tehdy, kdyby kolektivní smlouva obsahovala ustanovení o zrušení pracovního poměru, a úmluva žalovaného s jeho dělníky z listopadu 1919 odporovala dotčným ustanovením. Než tomu tak není. V kolektivní smlouvě nebylo o zrušení pracovního poměru pranic ustanoveno; — o výpovědi při ujednání smlouvy, jak žalobcem doznáno, vůbec nebylo ani mluveno a jednáno, patrně proto, že právě v živnosti stavitelské obvyklým jest propuštění bez výpovědi. Následkem toho mohl žalovaný učiniti s dělníky samostatnou úmluvu z listopadu 1919 o vyloučení výpovědi, aniž tím jednal proti smlouvě kolektivní. Z toho, že žalovaný nepojal do kolektivní smlouvy ustanovení pozdější úmluvy s dělníky, nelze vyvozovati, že jednal úmyslně tak aby zaskočil dělnictvo, a co by nemohl poříditi s organizací, vymohl si bez řádného poučení a upozornění za jejími zády, kdyžť právě — jak patrně též z kolektivní odborové smlouvy ze dne 5. května 1920 — vyloučení obapolné výpovědi ve stavitelské živnosti jest obvyklým, a tvrzení dovolatelovo, jako by byl žalovaný doznal, že jednal v úmyslu výše naznačeném, odporuje spisům.